

KOREG

Koordinierung der regionalen Raumentwicklung
Koordinace územního rozvoje
Koordynacja regionalnego rozwoju przestrzennego
in der Euroregion / v Euroregionu / w Euroregionie
Neisse – Nisa – Nysa

INHALT ~ OBSAH ~ ZAWARTOŚĆ

Zielstellung, Hintergrund und Aufbau • Cíle, pozadí a struktura • Wytoczony cel, podłoże i proces powstawania	3
Zunehmender grenzüberschreitender Koordinierungsbedarf • Stoupající potřeba přeshraniční koordinace • Wzrastająca potrzeba transgranicznej koordynacji	5
Rothenburger Erklärung • Prohlášení z Rothenburgu • Oświadczenie z Rothenburga	7
Vergleich der raumbezogenen Planungssysteme in Deutschland und der Tschechischen Republik • Porovnání systémů územního plánování v České republice a v Německu • Porównanie systemów planowania przestrzennego w Niemczech i Republice Czeskiej	9
Zuständige Behörden • Příslušné orgány • Właściwe organy	10
Das Planungssystem in Deutschland • Systém plánování v Německu • System planowania w Niemczech	12
Das Planungssystem in der Tschechischen Republik • Systém plánování v České republice • System planowania w Republice Czeskiej	13
Grenzüberschreitende Abstimmung • Přeshraniční koordinace • Transgraniczne dopasowywanie	18
Informationen über räumliche Planungsdokumente im Nachbarstaat • Informace o územně plánovacích dokumentech v sousední zemi • Informacje o dokumentach przestrzennego planowania w państwie sąsiednim	22
Empfehlungen für die zukünftige Koordinierung der Flächennutzungsplanung im deutsch-tschechischen Grenzraum • Doporučení pro budoucí koordinaci územního plánování v česko-německém pohraničí • Zalecenia dla przyszłej koordynacji planowania użytkowania terenów w niemiecko-czeskim obszarze przygranicznym	25

IMPRESSUM ~ IMPRESUM ~ IMPRESSUM

Herausgeber • Vydal • Wydawca:

Kommunalgemeinschaft Euroregion Neisse-Nisa-Nysa e.V., unter Verwendung von Texten aus der Studie „Grenzüberschreitende Koordinierung der kommunalen Flächennutzungsplanung im deutsch-tschechischen Grenzraum“ von Dirk Bölitze und Robert Knippschild • Komunalní společnost Euroregion Neisse-Nisa-Nyse e.V. s použitím textu ze studie „Přeshraniční koordinace komunálního územního plánování v česko-německém pohraničí“ autorů Dirka Bølitze a Roberta Knippschilda • Wspólnota Komunalna Neisse-Nisa-Nysa stowarzyszenie zarejestrowane, przy użyciu tekstów ze studium „Transgraniczna koordynacja komunalnego planowania użytkowania powierzchni terenów w niemiecko-czeskim obszarze przygranicznym“, autorzy: Dirk Bølitze i Robert Knippschild

Satz • Sazba • Skład:

Tino Fröde

Druck • Vytiskla • Druk:

Graphische Werkstätten Zittau GmbH

Abbildungen • Vyobrazení • Ilustracje:

Peter Horntrich (Seite 6, 8), Tino Fröde (Seite 5, 8, 20), Wolfgang Fröde (Seite 9, 10, 14, 23, 26, 28, 29, 30)

ZIELSTELLUNG, HINTERGRUND UND AUFBAU

CÍLE, POZADÍ A STRUKTURA

WYTYCZONY CEL, PODŁOŻE I PROCES POWSTAWANIA

Die Bedeutung und Notwendigkeit grenzüberschreitender Zusammenarbeit in Planungsfragen hat sich im Zuge der Bildung der „EU der 25“ im Jahr 2004 stark erhöht. Als ein markanter Punkt ist dabei die am 18. April 2004 zwischen Sachsen, Niederschlesien und der Tschechischen Republik verabschiedete „Rothenburger Erklärung“ anzusehen, die die Bildung einer Arbeitsgruppe für grenzüberschreitende Raumplanung zwischen o. g. Parteien verabredete. Parallel dazu war 2003-2005 das Thema „gemeinsame Raumplanung“ auch Gegenstand im damaligen Projekt „Enlargement“ – an dem viele Bürgermeister aus dem Grenzgebiet teilnahmen. In Ergänzung und mit Berücksichtigung der regionalen Besonderheiten und auf der Grundlage grenzüberschreitender harmonisierter Planungen, die auf dem „Gemeinsamen Planungsraum der ERN“ beruhen, erfolgte zeitgleich die Aufnahme eines Zieles in die Rahmenvereinbarung der ERN vom 8. Oktober 2005.

Die Kommunalgemeinschaft Euroregion Neisse e. V. strebt damit für ihr Gebiet die Herausbildung eines gemeinsamen, vielfältigen Kooperationsraumes dies- und jenseits der nationalen Grenzen an. Sie wird

sich für die Verbesserung des Informationsaustausches und der Kommunikation über die Grenzen hinweg, sowie der Herausarbeitung und Deklaration der Entwicklungsprioritäten des euroregionalen Raumes einsetzen.

Unter dem Projekttitel „KOREG – Koordinierung der Raumentwicklung in der Euroregion Neisse-Nisa-Nysa“ konnten mittlerweile ein Teilprojekt im deutsch-tschechischen und eines im deutsch-polnischen Teil der Euroregion Neisse-Nisa-Nysa abgeschlossen werden. Zu beachten ist, dass beide Teilprojekte wiederum in zwei Unterprojekte mit zwei getrennten Projektanträgen zu unterscheiden sind. Diese Konstruktion geht auf die derzeitigen Organisationsstrukturen der Gemeinschaftsinitiative INTERREG III A zurück.

Projektträger der beiden Unterprojekte waren die Kommunalgemeinschaft Euroregion Neisse e.V. mit Sitz in Zittau (ERN Zittau) und die Euroregion Nisa mit Sitz in Liberec (ERN Liberec).

Das deutsche Unterprojekt fand im Zeitraum Juli bis Oktober 2006 statt, das tschechische Unterprojekt von August bis Dezember 2006.

V souvislosti s rozšířením Evropské unie v roce 2004 vzrostl význam a důležitost přeshraniční spolupráce především v otázkách plánování. Jako jeden z hlavních bodů, který k tomu přispěl, je schválení „Rothenburgského prohlášení“ mezi Českou republikou a spolkovými

státy Sachsen a Niederschlesien. Toto prohlášení bylo schváleno 18. dubna 2004 a stanovuje založení pracovní skupiny územního rozvoje, která se zabývá přeshraničním plánováním mezi Českou republikou, Sachsen a Niederschlesien. Současné se tématem společného plánování zabýval

v letech 2003-2005 projekt „Enlagenet“, kterého se účastnilo mnoho starostů z příhraničních oblastí. Tyto body doplněné s ohledem na regionální zvyklosti a na základě přeshraničního harmonizovaného plánování – spočívající na „Společenském plánovacím prostoru ERN“ – byly 8. října 2005 začleněny jako jeden z cílů rámcové dohody ERN.

Společnost Euroregion Neisse e. V. usiluje o vytvoření společného, rozsáhlého prostoru pro spolupráci na obou stranách hranice, zlepšením výměny informací a komunikací „přes hranice“, stejně tak rozšiřováním a deklarací rozvojových priorit území euroregionu.

Pod názvem projektu „KOREG – Koordinace územního rozvoje v Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa“ bylo možno realizo-

vat jeden dílčí projekt v česko-německé a jeden v německo-polské části Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa. Oba tyto dílčí projekty byly dále rozděleny do dvou podprojektů se dvěma různými žádostmi. Tato konstrukce vychází ze současných organizačních struktur Iniciativy Společenství INTERREG III A.

Žadateli obou podprojektů byly Komunální sdružení Euroregion Neisse (Kommunalgemeinschaft Euroregion Neisse e. V.) se sídlem v Žitavě (ERN Žitava) a Euroregion Nisa se sídlem v Liberci (ERN Liberci).

Německý podprojekt byl realizován v období od července do října 2006, český podprojekt od srpna do prosince 2006.

Znaczenie oraz konieczność transgranicznej współpracy w kwestiach planistycznych wzrosły bardzo w roku 2004 w toku tworzenia „UE 25“. Za wyrazisty punkt należy tutaj uznać „Oświadczenie z Rothenburga“, uchwalone 18 kwietnia 2004 r. między Saksonią, Dolnym Śląskiem a Republiką Czeską, w którym uzgodniono stworzenie grupy roboczej dla transgranicznego planowania przestrzennego między w/w stronami. Jednocześnie temat „wspólne planowanie przestrzenne“ w latach 2003-2005 był także przedmiotem ówczesnego projektu „Enlarge-Net“, w którym brało udział wielu burmistrzów z obszaru przygranicznego. Uzupełniając oraz biorąc pod uwagę regionalną specyfikę a także na podstawie transgranicznych, zharmonizowanych planowań, które opierają się na „Wspólnym obszarze planowania ERN“, miało jednocześnie miejsce uwzględnienie

tego celu w porozumieniu ramowym ERN z dnia 8 października 2005 r.

Wspólnota Komunalna Euroregion Nysa stowarzyszenie zarejestrowane dąży tym samym, dla swojego terenu, do utworzenia wspólnej, różnorodnej przestrzeni kooperacyjnej, po tej i po tamtej stronie narodowych granic. Będzie ona ponadgranicznie wspierać poprawę wymiany informacji i komunikacji a także wypracowanie i zdeklarowanie priorytetów rozwoju przestrzeni euroregionalnej.

W ramach projektu pod tytułem „KOREG – Koordynacja rozwoju przestrzennego w Euroregionie Neisse-Nisa-Nysa“ można było już zakończyć projekty częściowe w niemiecko-czeskiej oraz w niemiecko-polskiej części Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa. Uwzględnić należy, że w wypadku obu projektów częściowych trzeba z kolei rozróż-

nić dwa podprojekty z dwoma osobnymi wnioskami projektowymi. Konstrukcja ta ma swój początek w obecnych strukturach organizacyjnych Inicjatywy Wspólnotowej INTERREG III A.

Podmiotami odpowiedzialnymi za oba podprojekty były: Wspólnota Komunalna

Euroregion Neisse-Nisa-Nysa stowarzyszenie zarejestrowane, z siedzibą w Zittau (ERN Zittau) oraz Euroregion Nisa z siedzibą w Libercu (ERN Liberec).

Niemiecki podprojekt realizowany był w okresie lipca do października 2006 r., czeski podprojekt od sierpnia do grudnia 2006 r.

ZUNEHMENDER GRENZÜBERSCHREITENDER KOORDINIERUNGSBEDARF **STOUPAJÍCÍ POTŘEBA PŘESHRAŇIČNÍ KOORDINACE** **WZRATAJĄCA POTRZEBA TRANSGRANICZNEJ KOORDYNACJI**

 In der Stadt- und Regionalplanung besteht ein zunehmender Bedarf an grenzüberschreitender Koordination. So wächst in Grenzräumen im Zuge der Europäischen Integration der Bedarf, einerseits das formelle ordnungspolitische Instrumentarium aufeinander abzustimmen, und andererseits langfristig informelle entwicklungspolitische Instrumente gemeinsam zu erarbeiten.

Mit dem Beitritt der Tschechischen Republik und der Republik Polen zum Schengener Abkommen voraussichtlich im Jahr 2008 wird auch die deutsche Ostgrenze noch durchlässiger werden. Schon heute ist ein nahezu problemloser Waren- und Personenverkehr über die Grenzen möglich. Die Folgen sind unter anderem enger werdende räumliche Verflechtungen aufgrund sich zunehmend ausprägender grenzüberschreitender Versorgungsmuster, Pendlerbewegungen, Eigentumserwerbe etc. Weiterer Abstimmungsbedarf wurde von den Projektbeteiligten in den Bereichen Verkehr und Grenzübergangsstellen, Windkraftanlagen, touristische Entwicklung, medizinische Versorgung sowie soziale und kulturelle Infrastruktur gesehen. Des Weiteren erfordern Richtlinien der Euro-

Sonnenuntergang am Olbersdorfer See • Západ slunce na Olbersdorfském jezeře • Zachód słońca nad Jezioro Olbersdorfskim

päischen Union (EU) zunehmend grenzüberschreitende Abstimmungen. Beispiele hierfür sind die Wasserrahmenrichtlinie (WRRL)¹, die Fauna-Flora-Habitat-Richtlinie (FFH-Richtlinie)², die Richtlinie über

die Strategische Umweltprüfung (SUP-Richtlinie)³ oder der Vorschlag für eine Hochwasserrichtlinie⁴.

- 1 Richtlinie 2000/60/EG des Europäischen Parlaments und des Rates vom 23. Oktober 2000 zur Schaffung eines Ordnungsrahmens für Maßnahmen der Gemeinschaft im Bereich der Wasserpolitik, (ABl. L 327 vom 22.12.2000, S. 1).
- 2 Richtlinie 92/43/EWG des Rates vom 21.05.1992 (ABl. EG Nr. L 206/7), geändert durch Richtlinie 97/62/EG vom 27.10.1997 (ABl. EG Nr. L 305 S. 42), angepasst durch den Beschluss 95/1/EG vom 01.01.1995.

- 3 Richtlinie 2001/42/EG des Europäischen Parlaments und des Rates zur Umweltprüfung bestimmter Pläne und Programme vom 27.06.2001. Amtsblatt der Europäischen Gemeinschaften L 197/30.
- 4 Vorschlag für eine Richtlinie des Europäischen Parlaments und des Rates über die Bewertung und Bekämpfung von Hochwasser (HWRL) vom 18.01.2006.

V oboru městského a regionálního plánování existuje stoupající potřeba přeshraniční koordinace. Jak v rámci evropské integrace tak v pohraničí stoupá potřeba vzájemné koordinace formálních politických nástrojů uspořádání a dlouhodobého společného vytváření informačních nástrojů rozvojové politiky.

Po přistoupení České republiky a Polska k Schengenské úmluvě – dle předpokladů v roce 2008 – bude i východní hranice Německa „propustnější“. Téměř bezproblémový pohyb zboží a osob přes hranici je již dnes možný. Důsledkem jsou mimo jiné zužující se vztahy v území z důvodů přeshraničních zásobovacích vzorů, pohybu pendlerů, nabývání majetku atd. Účastníci projektu spatřovali další potřebu koordinace v oblastech dopravy a hraničních

přechodů, zařízení na využívání energie větru, rozvoje cestovního ruchu, lékařského zabezpečení a sociální a kulturní infrastruktury. Přeshraniční koordinaci kromě toho stále více vyžadují Směrnice Evropské unie (EU).

Příkladem je Rámcová směrnice o vodách¹, Směrnice FFH², Směrnice SEA³ nebo návrh směrnice o povodních⁴.

- 1 Směrnice (ES) 2000/60 Evropského parlamentu a Rady ze dne 23. října 2000 o vytvoření rámce pro opatření Společenství v oblasti vodní politiky (Věstník L 327 ze dne 22.12.2000, str. 1).
- 2 Směrnice (EHS) 92/43 Rady ze dne 21.5.1992 (Věstník ES č. L 206/7), změněna Směrnicí (ES) 97/62/ ze dne 27.10.1997 (Věstník ES č. L 305 STR. 42), upraveno Usnesením (ES) 95/1 ze dne 1.1.1995.
- 3 Směrnice 2001/42 (ES) Evropského Parlamentu a Rady ze dne 27. června 2001 o zkoumání vlivu určitých plánů a programů na životní prostředí (Směrnice SEA), Úřední věstník Evropských Společenství L 197/30
- 4 Návrh Směrnice Evropského parlamentu a Rady o hodnocení a boji proti povodním ze dne 18.1.2006

Oberlausitzer Ackerhügelland • Hornolužická zemědělská vrchovina • Górnołużycki teren uprawny i pagórkowaty

W planowaniu miejskim i regionalnym istnieje rosnąca potrzeba transgranicznej koordynacji. I tak na obszarach przygranicznych wzrasta w toku europejskiej integracji potrzeba, by z jednej strony dopasować do siebie formalne instrumentarium ładu politycznego, a z drugiej strony by docelowo wspólnie wypracować nieformalne instrumenty polityki rozwojowej.

Wraz z przystąpieniem Republiki Czeskiej i Rzeczypospolitej Polskiej do Układu z Schengen, przypuszczalnie w roku 2008, także niemiecka granica wschodnia stanie się jeszcze bardziej otwarta. Już dziś możliwy jest niemalże bezproblemowy ruch osobowy i towarowy przez granice. Skutki to, między innymi, zacieśniające się przestrzenne powiązania z powodu coraz bardziej wybijających się transgranicznych wzorców zaopatrzenia, ruchu wahadłowego, nabywania własności, etc.. Kolejna potrzeba dostosowania została dostrzeżona przez uczestników projektu w dziedzinach: komunikacja, miejsca przejść granicznych,

elektrownie wiatrowe, rozwój turystyczny, opieka medyczna oraz infrastruktura socjalna i kulturalna. Poza tym wytyczne Unii Europejskiej (UE) wymagają w coraz większym stopniu transgranicznych dopasowań.

Przykłady tego to: Ramowa Dyrektywa Wodna (RDW)¹¹, dyrektywa Fauna-Flora-Habitat (dyrektywa FFH)², dyrektywa Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko (dyrektywa SOOŚ)³, albo propozycja Dyrektywy Przeciwpowodziowej⁴.

- 1 Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. dotycząca stworzenia regulaminowych ram dla podejmowanych przez Wspólnotę kroków w dziedzinie polityki wodnej (DzU L 327 z dnia 22.12.2000 r., str. 1).
- 2 Dyrektywa 92/43/EWG Rady z dnia 21.05.1992 r. (DzU WE nr L 206/7), zmieniona dyrektywą 97/62/WE z dnia 27.10.1997 r. (DzU WE nr L 305 str. 42), dopasowana uchwałą 95/1/WE z dnia 01.01.1995 r..
- 3 Dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady dotycząca oceny oddziaływania na środowisko określonych planów i programów z dnia 27.06.2001 r., DzU Wspólnot Europejskich L 197/30.
- 4 Propozycja dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącej oceny i zwalczania powodzi z dnia 18.01.2006 r..

ROTHENBURGER ERKLÄRUNG PROHLÁŠENÍ Z ROTHENBURGU OŚWIADCZENIE Z ROTHENBURGA

Kurz vor der EU-Erweiterung im Mai 2004, wurde die Rothenburger Erklärung zwischen dem Freistaat Sachsen, den Wojwodschaften Dolnośląskie (Niederschlesien) und Lubuskie (Lebuser Land) sowie den Regionen Karlovy Vary, Ústí und Liberec unterzeichnet. Damit verständigten sich diese auf das Ziel, die grenzüberschreitende Zusammenarbeit auf dem Gebiet der Regionalplanung und Raum-

Rothenburger Erklärung zur grenzüberschreitenden Regionalentwicklung

Aus Anlass der Erweiterung der Europäischen Union und in Anbetracht der Bedeutung dieses historischen Ereignisses für die Beziehungen im deutsch-polnisch-tschechischen Grenzraum wurde am 15. und 16. April 2004 unter der Schirmherrschaft des Sächsischen Staatsministers des Innern Horst Rasch die zentrale Veranstaltung der sächsischen Landesentwicklung in Rothenburg/OL durchgeführt.

Die Teilnehmer aus dem Freistaat Sachsen, den Wojwodschaften Niederschlesien und Lebuser Land sowie den Bezirken Karlovy Vary, Ústí nad Labem und Liberec bejahen eine grenzüberschreitende Zusammenarbeit auf dem Gebiet der Raumentwicklung und unterstreichen ihren Nutzen für die Menschen im gemeinsamen Grenzraum.

Aufbauend auf den bisherigen regionalen Kontakten soll die grenzüberschreitende Zusammenarbeit in Fragen der Raumordnung und Regionalentwicklung, insbesondere im Bereich der Verkehrsinfrastruktur, auf den Handlungsfeldern des Umwelt- und vorbeugenden Hochwasserschutzes sowie im Tourismusbereich intensiviert und ausgebaut werden.

Es bestand Einigkeit, dass noch in diesem Jahr, in dem die Menschen in Folge der EU-Erweiterung enger zusammenrücken, sowohl eine „Sächsisch-Polnische Arbeitsgruppe Raumentwicklung“, bestehend aus Vertretern des Freistaates Sachsen und der Wojwodschaften Niederschlesien und Lebuser Land sowie eine „Sächsisch-Tschechische Arbeitsgruppe Raumentwicklung“ mit den Vertretern des Freistaates Sachsen und der Bezirke Karlovy Vary, Ústí nad Labem und Liberec eingerichtet werden soll. Zur Lösung von Problemen im Dreiländereck können gemeinsame Arbeitsgruppensitzungen durchgeführt werden.

Die Teilnehmer der Veranstaltung haben sich darauf verständigt, dass die konstituierenden Sitzungen dieser Arbeitsgruppen auf Einladung der obersten sächsischen Raumordnungs- und Landesplanungsbehörde (Sächsisches Staatsministerium des Innern) in Dresden stattfinden werden.

Rothenburg, 16. April 2004

Marktplatz in Rothenburg/O.L. • Náměstí v Rothenburgu v Horní Lužici • Rynek w Rothenburgu/Górne Łużyce

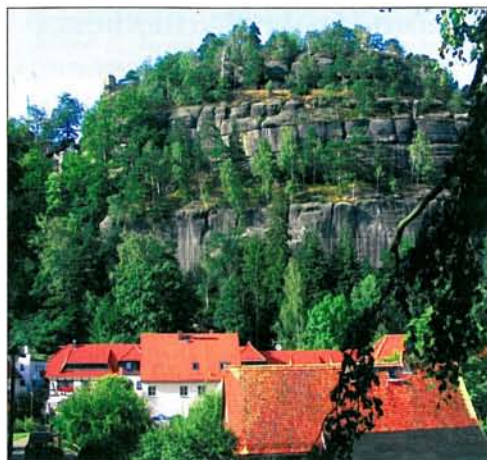
ordnung zu intensivieren. Infolge der Rothenburger Erklärung wurden eine Sächsisch-Polnische und eine Sächsisch-Tschechische Arbeitsgruppe Raumentwicklung gebildet, die sich zu gemeinsamen Arbeitsgruppensitzungen treffen soll. Die Rothenburger Erklärung sowie die Sächsisch-Tschechische Arbeitsgruppe Raumentwicklung waren günstige Rahmenbedingungen auf dem Weg zum Projekt KOREG.

 Těsně přes rozšířením EU v květnu 2004, bylo mezi regiony Karlovy Vary, Ústí a Liberec a Spolkovým státem Sasko a Dolnoslezským a Lubušským vojvodstvím podepsáno Prohlášení z Rothenburgu. Tyto subjekty se dohodly na cíli, zintenzivnit přeshraniční spolupráci v oblasti regionálního plánování a prostorového uspořádání.

V důsledku Prohlášení z Rothenburgu byla vytvořena česko-saská a sasko-polská pracovní skupina pro územní rozvoj, která se má setkávat na společných zasedáních. Prohlášení z Rothenburgu, stejně jako česko-saská pracovní skupina pro územní rozvoj byly příznivými rámcovými podmínkami na cestě k projektu KOREG.

 Tuż przed rozszerzeniem Unii Europejskiej w maju 2004 r., między Republiką Saksońską, województwami Dolnośląskim i Lubuskim oraz regionami Karlovy Vary, Ústí i Liberec zostało podpisane Oświadczenie z Rothenburga. Tym samym porozumiały się one co do celu, by współpracę transgraniczną w dziedzinie planowania regionalnego i zagospodarowania przestrzennego uczynić bardziej intensywną. W następstwie Oświadczenia z Rothenburga zostały utworzone Saksońsko-Polska i Saksońsko-Czeska Grupa Robocza Rozwój Przestrzenny, które mają się spotykać na wspólnych posiedzeniach grup roboczych. Oświadczenie z Rothenburga a także Saksońsko-Czeska Grupa Robocza

Rozwój Przestrzenny były korzystnymi warunkami ramowymi na drodze do projektu KOREG.

Berg Oybin • Vrch Ojvín (Oybin) • Góra Oybin

VERGLEICH DER RAUMBEZOGENEN PLANUNGSSYSTEME IN DEUTSCHLAND UND DER TSCHECHISCHEN REPUBLIK

POROVNÁNÍ SYSTÉMŮ ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ

V ČESKÉ REPUBLICE A V NĚMECKU

PORÓWNANIE SYSTEMÓW PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO

W NIEMCZECH I REPUBLICE CZESKIEJ

Die Systeme der räumlichen Planung in der Tschechischen Republik und in Deutschland unterscheiden sich in einigen wesentlichen Punkten. Die Unterschiede gehen hauptsächlich auf den unterschiedlichen Verwaltungsaufbau in beiden Staaten zurück.

Das föderale System in Deutschland steht einem zentralen in der Tschechischen Republik gegenüber. Aufgrund eigener Planungsgesetze und Bauordnungen bestehen in den deutschen Bundesländern unterschiedliche Organisationsmodelle der Raumplanung, während in der Tschechischen Republik eine einheitliche Gesetzgebung gilt. In Deutschland bestehen

mit Bund, Ländern, Regierungsbezirken, Planungsregionen, Landkreisen und Gemeinden bis zu sechs Ebenen, die auf die räumliche Planung Einfluss nehmen beziehungsweise Kontrollfunktionen ausüben, während dies in der Tschechischen Republik nach der Verwaltungsreform mit Nationalstaat, Regionen und Gemeinden beziehungsweise Gemeinden mit erweiterter Zuständigkeit nur drei beziehungsweise vier sind. Aufgrund der föderalen Struktur in Deutschland unterscheiden sich aber auch die Planungssysteme in den deutschen Bundesländern beträchtlich. Hier wird daher generell auf die Situation im Freistaat Sachsen eingegangen.

Systémy územního plánování v České republice a v Německu se v několika významných bodech liší. Tyto rozdíly vycházejí především z rozdílných správních struktur v obou zemích.

Proti centrálnímu systému v České republice tak v Německu stojí systém federální. Zatímco v České republice platí jednotná legislativa, existují v německých spolkových zemích z důvodů vlastních zákonů v oblasti plánování a stavebnictví rozdílné modely prostorového plánování. Zatímco v České republice existují po reformě správního uspořádání tři, případně čtyři úrovně (národní stát, regiony a obce, případně obce s rozšířenou působností), existuje v Německu v podobě spolku, spolkových

zemí, vládních okresů, okresů a obcí až šest úrovní, které mají vliv na prostorové plánování, nebo které případně vykonávají kontrolní funkci. Z důvodů federální struktury v Německu se však i plánovací systémy v jednotlivých spolkových zemích navzájem výrazně liší. Proto se zde budeme zabývat pouze situací ve Spolkovém státě Sasko.

Elefantensteine bei Deutsch Pankratz • Białe kamieny u Jitrawy
• Białe Kamienie (lub też Sloniowe Skały) pod Jitrawą

Systemy planowania przestrzennego w Republice Czeskiej i w Niemczech różnią się od siebie w kilku istotnych punktach. Różnice te mają swój początek przede wszystkim w zróżnicowanych strukturach administracyjnych obu państw.

System federalny w Niemczech stoi naprzeciw centralnemu w Republice Czeskiej. Z powodu własnych ustaw dotyczących planowania i ustaw budowlanych w niemieckich krajach związkowych istnieją zróżnicowane modele organizacyjne planowania przestrzennego, podczas gdy w Republice Czeskiej obowiązuje jednolite ustawodawstwo. Wraz z federacją, landami, okręgami regencyjnymi, regionami planowania, powiatami ziemskimi oraz gminami istnieje w Niemczech w maksymalnym przypadku sześć szczebli, które wpływają na plano-

Kristofgrund • Kryštovo Údolí • m. Kryštovo Údolí

wanie przestrzenne, względnie sprawują funkcje kontrolne, podczas gdy w Republice Czeskiej, po reformie administracji, wraz z państwem narodowym, regionami i gminami, względnie gminami z poszerzonym zakresem właściwości, są to tylko trzy, ewentualnie cztery. W Niemczech z powodu struktury federalnej różnią się znacznie od siebie także systemy planowania w niemieckich krajach związkowych. Dlatego zgłębiona zostanie tu generalnie sytuacja w Republice Saksońskiej.

ZUSTÄNDIGE BEHÖRDEN

PŘÍSLUŠNÉ ORGÁNY

WŁAŚCIWE ORGANY

Bauleitpläne sind von der Gemeinde in Eigenverantwortung aufzustellen. Diese Planungshoheit der Gemeinde geht aus dem in Art. 28 Abs. 2 GG garantierten Selbstverwaltungsrecht der Gemeinde hervor. Hieraus folgt, dass die Gemeinde bei der Bauleitplanung lediglich der kommunalrechtlichen Rechtsaufsicht unterliegt.

Bauaufsichtsbehörden in Sachsen sind die Landkreise und Kreisfreien Städte als untere Bauaufsichtsbehörden, die Regierungspräsidien als obere Bauaufsichtsbehörden sowie das Staatsministerium des Innern als oberste Bauaufsichtsbehörde.

Für den Vollzug des Bauordnungsrechts sowie anderer öffentlich-rechtlicher Vor-

schriften für die Errichtung, Änderung, Nutzungsänderung und Beseitigung sowie die Nutzung und die Instandhaltung von Anlagen ist die untere Bauaufsichtsbehörde zuständig (Landkreise, Kreisfreie Städte), soweit nichts anderes bestimmt ist. Die Bauaufsichtsbehörden sind zur Durchführung ihrer Aufgaben ausreichend mit geeigneten Fachkräften zu besetzen und mit den erforderlichen Vorrichtungen auszustatten. Sie können in Wahrnehmung dieser Aufgaben die erforderlichen Maßnahmen (Baugenehmigungen und sonstige Maßnahmen) treffen.

Für räumliche Planungen ist in der Regel eine Umweltprüfung durchzuführen (ROG, BauGB).

Regulační plány pořizují obce ve své vlastní působnosti. Toto výsostné právo obce je zakotveno ve čl. 28 odst. 2 Základního zákona, v němž je zakotveno samosprávné právo obce. Z toho lze vyvodit, že obec podléhá v oblasti směrného stavebního plánování pouze právnímu dozoru.

Orgány stavebního dozoru jsou v Sasku zemské okresy a nezávislá města jako nižší orgány stavebního dozoru, vládní prezidia jako vyšší orgány stavebního dozoru a Saské státní ministerstvo vnitra jako nejvyšší orgán stavebního dozoru.

Pokud není stanoveno jinak, je k výkonu stavebního řádu a dalších veřejnopráv-

ních předpisů pro zřizování změny, změny využití nebo odstranění a údržbu zařízení příslušný nižší orgán stavebního dozoru (zemské okresy, nezávislá města). Orgány stavebního dozoru je pro realizaci jejich úkolů nutno dostatečně obsadit odpovídajícími odbornými pracovními silami a vybavit je nutným zařízením. V rámci realizace těchto úkolů mohou přijímat nutná opatření (stavební povolení a další opatření).

Pro prostorové plánování je zpravidla nutno realizovat hodnocení vlivu na životní prostředí (Zákon o prostorovém uspořádání, Stavební zákon).

Plany przeznaczenia gruntów miejskich sporządzają gminy na własną odpowiedzialność. Ta suwerenność gminy dotycząca planowania wynika z prawa gminy do samorządu, gwarantowanego w art. 28 ustęp 2 Ustawy zasadniczej. Wynika z tego, że gmina planując przeznaczenie gruntów miejskich podlega jedynie nadzorowi prawnemu w ramach prawa komunalnego.

Organami nadzoru budowlanego w Saksonii są powiaty ziemskie i wydzielone z powiatu miasta jako organy nadzoru budowlanego niższej instancji, prezydya okręgów regencyjnych jako organy nadzoru budowlanego wyższej instancji oraz Ministerstwo Stanu do Spraw Wewnętrznych jako organ nadzoru budowlanego najwyższej instancji.

Właściwym dla wprowadzania w życie prawa wynikającego z ustawy budowlanej a także innych przepisów z zakresu prawa publicznego dotyczących wznoszenia, zmie-

niania, zmiany użytkowania i likwidacji oraz użytkowania i konserwacji obiektów jest organ nadzoru budowlanego niższej instancji (powiaty ziemskie, wydzielone z powiatu miasta), o ile nie zostało inaczej określone. Organy nadzoru budowlanego, w celu wykonywania ich obowiązków, należy w sposób wystarczający obsadzić odpowiednimi specjalistami i wyposażyc w konieczne urządzenia. Wypełniając te obowiązki mogą one podejmować niezbędne kroki (zezwolenia na budowę i inne czynności).

W wypadku planowań przestrzennych z reguły należy przeprowadzić ocenę oddziaływania na środowisko (ROG, BauGB).

DAS PLANUNGSSYSTEM IN DEUTSCHLAND

SYSTÉM PLÁNOVÁNÍ V NĚMECKU

SYSTEM PLANOWANIA W NIEMCZECH

Politisch-administrative Ebene Politicko-administrativní úroveň Szczelbel polityczno-administracyjny	Planungsebene Plánovací úroveň Szczelbel planowania	Gesetzliche Grundlage Legislativní norma Podstawa ustawowa	Planungsinstrumente Nástroje k plánování Instrumenty planistyczne	Materielle Inhalte Obsah, materiály Treści materialne
Bund Spolek Federacja	Raumordnung Prostorové uspořádání Zagospodarowanie przestrzenne	Raumordnungsgesetz (ROG) Zákon o prostorovém uspořádání Ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym	—	Grundsätze der Raumordnung Zásady prostorového uspořádání Zasady zagospodarowania przestrzennego
Länder Spolkové země Landy	Raumordnung der Länder / (Landesplanung) / Regionalplanung Prostorové uspořádání spolkových zemí / (zemské plánování) / Regionální plánování Zagospodarowanie przestrzenne krajów związkowych / (Planowanie landowe) / Planowanie regionalne	ROG, Sächsisches Landesplanungsgesetz (SächsLPIG) Saský zemský zákon o zemském plánování Saksońska ustawa o planowaniu landowym	Landesentwicklungsplan / Regionalplan / Braunkohlenplan Zemský rozvojový plán / Územní plán velkého územního celku (Regionální plán) / Hnědoudelný plán Landowy plan rozwoju / Plan regionalny / Plan dot. węgla brunatnego	Ziele und Grundsätze der Raumordnung Cíle a zásady prostorového uspořádání Cele i zasady zagospodarowania przestrzennego
Gemeinden Obce Gminy	Bauleitplanung Územní plánování sídelních útvarů (směrné stavební plánování) Planowanie przeznaczenia gruntów miejskich	Baugesetzbuch (BauGB) Stavební zákon Kodeks budowlany	Flächennutzungsplan Územní plán obce Plan użytkowania powierzchni terenów Bebauungsplan Regulační plán Plan zabudowy	Darstellung der Art der Bodennutzung für die geordnete städtebauliche Entwicklung Popis druhu využití půdy pro řádný urbanistický vývoj Przedstawienie sposobu użytkowania gruntów dla uporządkowanego rozwoju urbanistycznego Festsetzungen über Art und Maß der baulichen Nutzung Stanovení druhu a míry stavebního využití Ustanowienie rodzaju i wymiaru użytkowania dla celów budowlanych

DAS PLANUNGSSYSTEM IN DER TSCHECHISCHEN REPUBLIK

SYSTÉM PLÁNOVÁNÍ V ČESKÉ REPUBLICE

SYSTEM PLANOWANIA W REPUBLICIE CZESKIEJ

Die Tschechische Republik ist ein Einheitsstaat mit dem Staatspräsidenten an der Spitze. Die gesetzgebende Gewalt geht vom Parlament der Tschechischen Republik aus. Das Parlament besteht aus dem Abgeordnetenhaus und dem Senat. Die exekutive Gewalt wird vom Präsidenten und der Regierung ausgeübt. Die Regierung besteht aus dem Ministerpräsidenten, dem Vizepräsidenten und den Ministern.

Die öffentliche Verwaltung der Tschechischen Republik besteht aus staatlicher Verwaltung und lokaler Selbstverwaltung. Auf der regionalen und kommunalen Ebene sind die Selbstverwaltungsorgane in einem beschränkten Maße auch mit der Ausübung von staatlichen Aufgaben beauftragt.

Die Selbstverwaltungsebene der *Region* wurde auf Grundlage des Gesetzes Nr. 129/2000 GBl., vom 12. April 2000 über die Regionen¹ geschaffen, das mit den ersten Regionalwahlen am 12. November 2000 in Kraft trat. Im Zusammenhang mit der Verwaltungsreform erfolgte auch die Abschaffung der 77 Kreise (*okresy*) des Landes, die bis zum Ende des Jahres 2002 die staatliche Verwaltung auf der überörtlichen Ebene wahrnahmen. Die alten Kreise (*okresy*) werden heute noch als statistische Einheiten geführt. Ihre Abschaffung steht in Verbindung mit der Dezentralisierung der öffentlichen Verwaltung und der Stärkung der regionalen und kommunalen

Selbstverwaltung. Die staatlichen Aufgaben der Kreise (*okresy*) wurden auf die neu gebildeten Regionen (*kraje*) und auf die Gemeinden übertragen.

Es lassen sich drei Typen von *Gemeinden* unterscheiden, denen in unterschiedlichem Maße staatliche Aufgaben übertragen werden. Neben den einfachen Gemeinden (I. Stufe) gibt es Gemeinden II. Stufe mit beauftragtem Gemeindeamt (*Obce s pověřeným obecným úřadem – OPÚ*) und Gemeinden III. Stufe mit erweiterter Zuständigkeit (*Obce s rozšířenou působností – ORP*). Gemeinden höherer Stufe übernehmen staatliche Verwaltungsaufgaben für die angehörigen Gemeinden unterer Stufe.

Die staatliche Verwaltung besteht aus den Ministerien und weiteren zentralstaatlichen Verwaltungsorganen mit dem Regierungssitz in Prag. Das Ministerium für Raumentwicklung (*Ministerstvo pro místní rozvoj – MMR*) ist zuständig für Angelegenheiten der Regional-, Wohnungs-, Gebietsplanungspolitik und der Bauordnung. Für die Angelegenheiten der Gebietsplanung sind zudem weitere zentralstaatliche Verwaltungsorgane wie das Staatliche Amt für Statistik und das Staatliche Amt für Geodäsie und Katasterwesen von Bedeutung.

Die *Region* ist Körperschaft des öffentlichen Rechts mit eigenem Vermögen und eigenem Einkommen. Sie arbeitet auf der Grundlage eines eigenen Haushalts nach gesetzlich festgelegten Bedingungen. Grundlage für die territoriale Selbstverwaltung der *Region* (*Kraj*) ist das Gesetz Nr. 129/2000

¹ Gesetz Nr. 129/2000 GBl., vom 12. April 2000 über die Regionen (Regionsordnung) (*Zakon č. 129/2000 Sb., ze dne 12. dubna 2000 o krajích (krajské zřízení)*)

über die Regionen. Die Regionalversammlung (Zastupitelstvo Kraje) wählt aus dem Kreise seiner Mitglieder den Hauptmann (Hejtmán) als Vorsitzenden und den Regionsrat (Rada Kraje) als ausführendes Organ, der vom Regionalamt (Krajský Úřad) unterstützt wird. Um zu verhindern, dass von den Regionen Aufgaben des Staates oder der Gemeinden wahrgenommen werden, sind die Selbstverwaltungsaufgaben der Regionen gesetzlich genau festgelegt.

Die Region führt zudem die ihr gesetzlich übertragenen staatlichen Aufgaben aus. Dazu gehört auch die Aufstellung der Grundsätze der Gebietsentwicklung (§ 7 Abs. 1 Gesetz Nr. 183/2006 – Baugesetz)¹. Sie nimmt in Ausübung staatlicher Aufgaben im Rahmen der Bauordnung zudem die Funktion als höhere Aufsichtsbehörde gegenüber den Gemeinden wahr.

¹ Gesetz Nr. 183/2006 GBl., vom 14. März 2006 über die Raumplanung und Bauordnung – Baugesetz Zákon č. 183/2006 Sb., ze dne 14. března 2006 o územním plánování a stavebním řádu)

Česká republika je jednotným státem s prezidentem v čele. Zákonodárná moc přísluší Parlamentu České republiky. Parlament sestává z Poslanecké sněmovny a ze Senátu. Výkonnou moc vykonává prezident republiky a vláda. Vlád-

Marktplatz in Rumburg • Náměstí v Rumburku • Rynek w Rumburku

Die Gemeinden werden entsprechend der Gemeindeordnung regiert. Nach der Verfassung der Tschechischen Republik sind sie Körperschaften des öffentlichen Rechts mit eigenem Vermögen und eigenen Einnahmen. Sie arbeiten auf der Grundlage eigener Haushalte. An der Spitze der gemeindlichen Selbstverwaltung steht die Gemeindevertretung (Zastupitelstvo Obce). Weitere Organe sind der Gemeindevorsteher (Starosta), der Gemeinderat (Rada Obce), das Gemeindeamt (Obecní úřad) und besondere Gemeindeorgane (Zvláštní Orgány Obce). Auf der Ebene der Gemeinden wird zudem nach Gemeinden, Städten und Städten mit Satzungsrecht unterschieden für die jeweils spezifische gesetzliche Bestimmungen gelten.

Aufgabe der Gemeinden ist u. a. die Aufstellung eines Gebietsplans (uzemní plan obce) zur Steuerung der städtebaulichen Entwicklung des Gemeindegebietes.

da se skládá z předsedy vlády, místopředsdů vlády a ministrů.

Verejtná správa České republiky sestává ze státní správy a místní samosprávy. Na regionální a komunální úrovni jsou orgány samosprávy v omezené míře pověřeny i výkonem státních úkolů.

Samosprávná úroveň regionu byla vytvořena zákonem č. 129/2000 Sb.¹ ze dne 12. dubna 2000, který vstoupil v platnost prvními regionálními volbami. V souvislosti s reformou veřejné správy došlo rovněž ke zrušení 77 okresů, které do konce roku 2002 zajišťovaly státní správu na regionál-

¹ Zákon č. 129/2000 Sb., ze dne 12. dubna 2000 o krajích (krajské zřízení)

ní úrovni (Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR), Ústav územního rozvoje (ÚÚR) 2002, str. 34). Staré okresy existují dodnes ještě jako statistické jednotky. Jejich zrušení souvisí s decentralizací veřejné správy a posílením regionální a komunální samosprávy (Evropská kancelář saských komun 2001, str. 2). Úkoly okresů v oblasti státní správy byly převedeny na nově utvořené kraje a obce.

Rozlišují se tři druhy obcí, na něž jsou úkoly státní správy v různé míře přeneseny. Kromě prostých obcí (I. Stupeň) existují obce II. stupně (Obec s pověřeným obecním úřadem – POÚ) a obce III. stupně (Obec s rozšířenou působností – ORP). Obce vyššího stupně přebírají úkoly státní správy pro příslušné obce nižšího stupně.

Státní správa se sestává z ministerstev a dalších ústředních orgánů státní správy se sídlem v Praze. Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR) je příslušné pro záležitosti regionální a bytové politiky a politiky územního plánování a stavebního řádu. Pro otázky územního plánování jsou kromě toho významné další ústřední orgány jako je Český statistický úřad nebo Český úřad zeměměřický a katastrální.

Region je veřejnoprávním subjektem s vlastním jměním a vlastními příjmy. Pracuje na základě vlastního rozpočtu a dle

zákonem stanovených podmínek. Základem pro teritoriální samosprávu kraje je zákon č. 129/2000. Zastupitelstvo kraje volí ze svého středu hejtmána jako předsedu a Radu kraje jako výkonný orgán, podporovaný Krajským úřadem. Aby bylo omezeno zajišťování úkolů státu nebo obcí regiony, jsou úkoly samosprávy regionu přesně stanoveny zákonem (Evropská kancelář saských komun 2001, str. 2).

Region kromě toho realizuje úkoly státu, přenesené na něj zákonem. Sem patří i pořizování zásad územního rozvoje (§ 7 odst. 1 zákona č. 183/2006 – stavební zákon).¹ Při výkonu státních úkolů v rámci stavebního řádu zajišťuje rovněž ve vztahu k obcím funkci vyššího orgánu dozoru (MMR, ÚÚR 2002, str. 35).

Obce jsou spravovány v souladu se zákonem o obcích. Obce jsou podle ústavy České republiky veřejnoprávními subjekty s vlastním jměním a vlastními příjmy. Pracují na základě vlastních rozpočtů. V čele obecní samosprávy stojí Zastupitelstvo obce. Dalšími orgány jsou Starosta, Rada obce, Obecní úřad a Zvláštní orgány obce.

Úkolem obcí je mimo jiné pořizování územního plánu obce pro řízení urbanistického vývoje území obce.

¹ Zákon č. 183/2006 Sb., ze dne 14. března 2006 o územním plánování a stavebním řádu)

Republika Czeska jest państwem unitarym z prezydentem państwa na czele. Władza ustawodawcza przysługuje parlamentowi Republiki Czeskiej. Parlament składa się z izby deputowanych i senatu. Władza wykonawcza sprawowana jest przez prezydenta i rząd. Rząd składa się z premiera, wicepremera i ministrów.

Administracja publiczna Republiki Czeskiej składa się z administracji państwowej i samorządów lokalnych. Na szczeblu regionalnym i komunalnym organom samorządowym zleca się także w ograniczonej mierze wykonywanie zadań państwowych.

Szczebel samorządowy regionu został stworzony na podstawie Ustawy nr 129/2000

o regionach¹, Dz. U. z dnia 12 kwietnia 2000 r., która weszła w życie wraz z pierwszymi wyborami regionalnymi dnia 12 listopada 2000 r.. W związku z reformą administracji miało także miejsce zniesienie w kraju 77 powiatów (okresów), które do końca 2002 roku zajmowały się administracją państwową na szczeblu ponadmiejscowym. Dawne powiaty (okresy) są jeszcze dziś wykazywane jako jednostki statystyczne. Zniesienie ich powiązane jest z decentralizacją administracji publicznej oraz ze wzmocnieniem samorządów regionalnych i komunalnych. Zadania państwowe powiatów (okresów) zostały przekazane nowo utworzonym regionom (krajom) i gminom.

Rozróżnia się trzy typy gmin, którym w zróżnicowanym stopniu przekazuje się zadania państwowe. Obok gmin zwykłych (I stopień) istnieją gminy stopnia II z ustanowionym urzędem gminy (Obce s pověřeným obecným úřadem – OPÚ) oraz gminy stopnia III z rozszerzonym zakresem właściwości (Obce s rozšířenou působností – ORP). Gminy wyższego stopnia przejmują państwowe zadania administracyjne przynależnych gmin stopnia niższego.

Administracja państwowa składa się z ministerstw i dalszych centralno-państwowych organów administracji z siedzibą rządu w Pradze. Ministerstwo d.s. Rozwoju Przestrzennego (Ministerstvo pro místní rozvoj – MMR) jest właściwym w sprawach polityki regionalnej, mieszkaniowej, planowania terenów i dotyczących ustawy budowlanej. Dla spraw związanych z planowaniem terenów mają poza tym znaczenie dalsze centralno-państwowe organy administracji,

jak Państwowy Urząd Statystyczny i Państwowy Urząd Geodezyjny i Katastralny.

Region jest korporacją prawa publicznego z własnym majątkiem i własnym dochodem. Działa on na podstawie własnego budżetu według ustalonych ustawowo warunków. Podstawą dla samorządu terytorialnego regionu (Kraj) jest Ustawa nr 129/2000 o regionach. Zgromadzenie regionu (Zastupitelstvo Kraje) wybiera z kręgu swoich członków przywódcę (Hajtman) jako przewodniczącego oraz radę regionu (Rada Kraje) jako organ wykonawczy, który wspierany jest przez urząd regionalny (Krajský Úřad). Aby zapobiec wypełnianiu przez regiony zadań należących do państwa lub do gmin, zadania samorządowe regionów są dokładnie ustalone ustawowo.

Region wykonuje poza tym przekazane mu ustawowo zadania państwowe. Należy do nich także zestawienie zasad rozwoju terenów (§ 7 ustęp 1 ustawy nr 183/2006 – Ustawa budowlana)². Wykonując zadania państwowe w ramach ustawy budowlanej sprawuje on poza tym w stosunku do gmin funkcję organu nadzorującego wyższej instancji.

Gminy są rządzone zgodnie z ustawą o gminach. Według konstytucji Republiki Czeskiej są one korporacjami prawa publicznego z własnym majątkiem i własnymi dochodami. Działają one na podstawie własnych budżetów. Na czele samorządu gminnego stoi przedstawicielstwo gminy (Zastupitelstvo Obce). Dalsze organy to wójt gminy (Starosta), rada gminna (Obecní úřad) i szczególne organy gminne (Zvláštní Orgány Obce). Na szczeblu gmin-

1 Ustawa nr 129/2000 Dz.U. z dnia 12 kwietnia 2000 r. o regionach (Ustawa regionalna) (Zakon 129/2000 Sb., ze dne 12. dubna 2000 o krajích (krajské zřízení))

2 Ustawa nr 183/2006 Dz.U. z dnia 14 marca 2006 r. o planowaniu przestrzennym i przepisach budowlanych – Ustawa budowlana (Zákon č. 183/2006 Sb., ze dne 14. března 2006 o územním plánování a stavebním řádu)

nym rozróżnia się poza tym gminy, miasta i miasta z prawem statutowym, dla których obowiązują każdorazowo specyficzne postanowienia ustawowe.

Zadaniem gmin jest m. in. sporządzenie planu terenu (uzemni plán obce) w celu sterowania rozwojem urbanistycznym obszaru gminy.

Politisch-administrative Ebene Politicko-administrativní úroveň Szczebel polityczno-administracyjny	Planungsebene Plánovací úroveň Szczebel planowania	Gesetzliche Grundlage Legislativní norma Podstawa ustawowa	Planungsinstrumente Nástroje k plánování Instrumenty planistyczne	Materielle Inhalte Obsah, materiály Treści materialne
Staat Stát Państwo	Gebietsplanung des Staates Územní plánování státu Planowanie obszaru państwa	Baugesetz Nr. 183/2006 Zákon č. 183/2006 Ustawa budowlana nr 183/2006	Raumentwicklungs-politik Politiky územního Rozvoje Polityka rozwoju przestrzennego	Abgrenzung der Entwicklungsgebiete und -achsen sowie der spezifischen Gebiete; Definition internationaler raumplanerischer Zusammenhänge Vymezení rozvojových oblastí a os a specifických oblastí; definice mezinárodních souvislostí prostoro- vého plánování Określenie obszarów rozwijających się i osi rozwoju oraz obszarów specyficznych; Definicja międzynarodowych powiązań związanych z planowaniem przestrzennym
Region Kraj region	Gebietsplanung einer Region Územní plánování kraje Planowanie obszaru regionu	Baugesetz Nr. 183/2006 Zákon č. 183/2006 Ustawa budowlana nr 183/2006	Grundsätze der Raumentwicklung (Regionalplan) Zásady územního rozvoje Zasady rozwoju przestrzennego (Plan regionalny)	Abgrenzung der Flächen und Achsen von überörtlicher Bedeutung Vymezování ploch a os nadmístního významu Określenie terenów i osi o znaczeniu ponadmiejscowym
			Gebietsplanerische Unterlagen der Region Územně plánovací podklady kraje Dokumentacja regionu dot. planowania obszaru	Feststellung und Auswertung der Situation des Gebietes, seiner Potenziale, Beschränkungen und Vorhaben Stanovení a vyhodnocení situace území, jeho potenciálů, omezení a záměrů
Gemeinden mit erweiterter Zuständigkeit Obce s rozšířenou působností Gminy z rozszerzonym zakresem właściwości	Gebietsplanung der Gemeinde Územní plánování obce Planowanie obszaru gminy	Baugesetz Nr. 183/2006 Zákon č. 183/2006 Ustawa budowlana nr 183/2006	Gebietsplanerische Unterlagen der Gemeinde Územně plánovací podklady obce Dokumentacja gminy dot. planowania obszaru	Ustalenie i ocena sytuacji obszaru, jego potencjału, ograniczeń i zamierzeń

Politisch-administrative Ebene Politicko-administratívni úroveň Szczebel polityczno-administracyjny	Planungsebene Plánovací úroveň Szczebel planowania	Gesetzliche Grundlage Legislativní norma Podstawa ustawowa	Planungsinstrumente Nástroje k plánování Instrumenty planistyczne	Materielle Inhalte Obsah, materiály Treści materialne
Gemeinden mit Bauamt nach § 24 Baugesetz Nr. 183/2006 Obce podle § 24 Zákon č. 183/2006 Gminy z urzędem d/s budownictwa wg § 24 Ustawy budowlanej nr 183/2006	Gebietsplanung der Gemeinde Územní plánování obce Planowanie obszaru gminy	Baugesetz Nr. 183/2006 Zákon č. 183/2006 Ustawa budowlana nr 183/2006	Gebietspläne der Gemeinden Územní plány obce Plany gmin dot. obszaru Regulierungspläne der Gemeinde Regulační plány Plany regulacyjne gminy	Entwicklungskonzept des Gebietes und der funktionalen Flächennutzung sowie Abgrenzung des bebaubaren Gebietes Rozvojová koncepcie území a funkčního využití ploch a vymezení území k zástavbě Koncept rozvoju obszaru i funkcjonalnego użytkowania powierzchni terenów oraz określenie terenu nadającego się pod zabudowę Nutzung einzelner Grundstücke, Flächen und raumregulierender Elemente Využití jednotlivých pozemků, ploch a prvků regulace v území Użytkowanie poszczególnych działek, powierzchni terenów i elementy regulacji przestrzeni

GRENZÜBERSCHREITENDE ABSTIMMUNG

PŘEŠHRANIČNÍ KOORDINACE

TRANSGRANICZNE DOPASOWYWANIE

 Das deutsche Raumordnungs-gesetz enthält in § 16 die Bestimmung, dass raumbedeutsame Planungen und Maßnahmen, die erhebliche Auswirkungen auf Nachbarstaaten haben können, nach den Grundsätzen der Gegenseitigkeit und Gleichwertigkeit mit diesen abzustimmen sind. So sieht das sächsische Verfahren zur Aufstellung der Raumordnungs-pläne (Landes- und Regionalplanung) die Beteiligung der Nachbarstaaten vor (§ 6 SächsLPiG).

In der Tschechischen Republik gab es bisher keine vergleichbaren gesetzlichen Be-

stimmungen. Hier kommt es jedoch mit § 33 Abs. 5 und § 37 Abs. 3 des neuen Baugesetzes zu Änderungen. Demnach müssen die nationalen Leitlinien der Gebietsentwicklung („Gebietsentwicklungs-politik“) und der Entwurf der Grundsätze der Gebietesentwicklung auf Regionsebene mit den zuständigen Stellen der Nachbar-staaten, die eventuell von diesen Planungen betroffen sein könnten, abgestimmt werden. Das Ministerium für Regionalent-wicklung sendet in Zusammenarbeit mit dem tschechischen Außenministerium die Plandokumente sowie ein Konsultations-

angebot an die zuständige Stelle im Nachbarstaat. Bei Bedarf finden dann Konsultationen statt.

Auf der kommunalen Ebene, das heißt, im Bereich der Flächennutzungsplanung/Gebietsplanung ist eine Beteiligung der Nachbarstaaten in der Tschechischen Republik nicht ausdrücklich vorgesehen, aber gleichwohl auch nicht verboten. Eine formelle grenzüberschreitende Beteiligung erfolgt in Tschechien aber grundsätzlich über das Ministerium. So kann sich das Ministerium bei erheblichen Auswirkungen auf das Gebiet von Nachbarstaaten auch die Zuständigkeit als Baubehörde vorbehalten (§ 17 Baugesetz) und ggf. grenzüberschreitende Konsultationen über das Außenministerium einleiten.

Das deutsche Baugesetzbuch verlangt neben der Beteiligung der Öffentlichkeit sowie der Behörden und sonstigen Träger öffentlicher Belange (§§ 3, 4 BauGB) ausdrücklich eine Abstimmung der Bauleitpläne benachbarter Gemeinden (§ 2 Abs. 2 BauGB). Eine grenzüberschreitende Beteiligung des Nachbarstaates wird allerdings nicht ausdrücklich genannt. Angesichts der Tatsache, dass nunmehr (bis auf die Schweiz) alle Nachbarstaaten der Bundesrepublik Deutschland zur Europäischen Union gehören, kommt Gerd Schmidt-Eichstaedt (Städtebaurecht: Einführung und Handbuch, Stuttgart 2005) dennoch zu dem Schluss, dass es beinahe selbstverständlich ist, „dass auch die jeweils benachbarten ausländischen Gemeinden und die dort betroffenen Träger öffentlicher Belange nach den Grundsätzen der formellen Gegenseitigkeit und materiellen Gleichwertigkeit zu unterrichten sind. Formelle Gegenseitigkeit bedeutet, dass

der deutsche Gesetzgeber eine gegenseitige Information erwartet; materielle Gleichwertigkeit heißt, dass auch die Qualität der Informationen im Wesentlichen gleichrangig sein sollte.“ Dieses stand auch im Mittelpunkt des KOREG-Projektes. „Auf der Grundlage der gegenseitig vermittelten Informationen sind auch Konsultationen (d. h. Gespräche) zulässig; ein Umweg durch Einschaltung des Außenministeriums zur Herstellung der Kontakte ist jedenfalls auf deutscher Seite nicht (mehr) erforderlich“. Wenn sich also die Gemeinden im deutsch-tschechischen Grenzraum bislang schon gegenseitig an der Planaufstellung beteiligt haben, so kann dies z. T. auf die Wahrung der Rechtssicherheit zurückgeführt werden, nicht zuletzt aber auch auf den Willen zur guten nachbarschaftlichen Zusammenarbeit.

Die vorausgegangenen Ausführungen machen deutlich, dass die grenzüberschreitende Abstimmung von Planungen zwischen Deutschland und der Tschechischen Republik nicht immer eindeutig geregelt ist und oftmals auf freiwilliger Basis stattfindet. Auf nationalstaatlicher Ebene besteht daher seit dem Jahr 2006 eine interministerielle Arbeitsgruppe zur Raumordnung zwischen Deutschland und der Tschechischen Republik. Diese ist bisher einmal zu einer konstituierenden Sitzung zusammengetroffen. Auf Länderebene wurde im Jahre 2005 die Böhmisches-Sächsische Arbeitsgruppe Raumentwicklung zur Abstimmung der Landes- und Regionalplanung gebildet, die seitdem zweimal getagt hat.

Německý zákon o prostorovém uspořádání obsahuje v § 16 ustanovení, že prostorově významné plány opatření, které by mohly mít významný vliv

na sousední země, je nutno odsouhlasit s těmito zeměmi, dle zásad vzájemnosti a rovnocennosti. Saské řízení pro pořizování plánů prostorového uspořádání (zemské a regionální plánování) tak předpokládá účast sousedního státu (§ 6 Saského zákona o zemském plánování).

V České republice dosud neexistovala srovnatelná zákonná úprava. Ustanovení § 33 odst. 5 a § 37 odst. 3 nového stavebního zákona však přináší změnu. Dle těchto ustanovení musí být národní směrnice územního rozvoje („Politika územního rozvoje“) a návrh zásad územního rozvoje na regionální úrovni odsouhlaseny s příslušným orgánem sousední země, která by těmito plány mohla být eventuálně dotčena. Ministerstvo pro místní rozvoj ve spolupráci s Ministerstvem zahraničí České republiky zašle plánovací dokumentaci a nabídku ke konzultacím příslušnému orgánu sousední země. V případě potřeby pak proběhnou konzultace.

Na komunální úrovni, to znamená v oblasti územního plánování není účast sousedních států České republiky výslovně předpokládána, není však ani zakázána. Formální přeshraniční účast však v Česku probíhá zásadně prostřednictvím ministerstva. V případě významných vlivů na území sousedního státu si tak může ministerstvo vyhradit pravomoc jako stavební úřad (§ 17 stavebního zákona) a případně prostřednictvím Ministerstva zahraničních věcí inicializovat přeshraniční konzultace.

Německý stavební zákon výslovně vyžaduje kromě účasti veřejnosti a orgánů a dalších zástupců veřejných zájmů (§§ 3, 4 stavebního zákona) odsouhlasení směrných stavebních plánů sousedících obcí (§ 2 odst. 2 Stavebního zákona). Přeshraniční účast sousední země však není výslovně uváděna.

S ohledem na skutečnost, že v podstatně všechny sousední země Spolkové republiky Německo (s výjimkou Švýcarska) jsou členy Evropské unie, dochází Gerd Schmidt-Eichstaedt (Städtebaurecht: Einführung und Handbuch, Stuttgart 2005) přesto k závěru, že je téměř samozřejmé, „že je dle zásad formální vzájemnosti a materiální rovnocennosti třeba informovat dané sousední zahraniční obce a tamější dotčené zástupce veřejných zájmů. Formální vzájemnost znamená, že německý zákonodárce očekává vzájemnou informaci; materiální rovnocenností se rozumí, že i kvalita informace by měla být významně stejné úrovně.“ To bylo i hlavním bodem projektu KOREG. „Na základě vzájemně předaných informací jsou přípustné rovněž konzultace (tzn. rozhovory), oklikou zapojením Ministerstva zahraničí pro navázání kontaktů (již) není na německé straně nutná“. Pokud se tedy obce v česko-německém pohraničí dosud již vzájemně účastnili pořizování plánů, lze jako důvod zčásti spatřovat zachování právní jistoty, v neposlední řadě i vůle k dobré sousedské spolupráci.

Z uvedeného vyplývá, že přeshraniční koordinace plánů mezi Českou republikou a Německem není vždy jednoznačně upravena a často probíhá na dobrovolném základě. Na úrovni národního státu existuje proto od roku 2006 pracovní skupina mezi ministerstvy pro prostorové uspořádání mezi Českou republikou a Německem. Ta se dosud setkala jednou na svém ustavujícím zasedání. Na zemské úrovni byla v roce 2005 založena česko-saská pracovní skupina pro územní rozvoj za účelem koordinace zemského a regionálního plánování, která od té doby zasedala dvakrát.

Niemiecka Ustawa o planowaniu przestrzennym zawiera w § 16 postanowienie, iż znaczące, w sensie przestrzennym, planowania i kroki, które mogą mieć poważne skutki dla państw sąsiednich, należy z nimi uzgadniać według zasad wzajemności i równoważności. I tak też saksoński tryb sporządzania planów zagospodarowania przestrzennego (planowanie landowe i regionalne) przewiduje udział państw sąsiednich (§ 6 SächsLPlG).

W Republice Czeskiej nie było dotychczas żadnych porównywalnych ustawowych postanowień. Wraz z § 33 ustęp 5 i § 37 ustęp 3 nowej ustawy budowlanej zaszły tutaj jednak zmiany. Stosownie do tego narodowe linie rozwoju obszarów („polityka rozwoju obszarów”) oraz projekt zasad rozwoju obszaru na szczeblu regionu muszą zostać uzgodnione z właściwymi organami państw sąsiednich, których ewentualnie mogłyby te planowania dotyczyć. Ministerstwo d/s Rozwoju Regionalnego, współpracując z czeskim Ministerstwem Spraw Zagranicznych, wysyła dokumenty planistyczne a także propozycję konsultacji do właściwego organu w państwie sąsiednim. W razie potrzeby odbywają się wówczas konsultacje.

Na szczeblu komunalnym, to znaczy w dziedzinie planowania użytkowania powierzchni terenów/planowania obszaru, w Republice Czeskiej nie jest wyraźnie przewidziane dopuszczanie do udziału państw sąsiednich, ale i nie jest zabronione. Jednakże formalny udział transgraniczny odbywa się w Czechach zasadniczo poprzez ministerstwo. W razie poważnych skutków dla obszaru państw sąsiednich ministerstwo może w ten sposób zastrzec sobie właściwość jako organ budowlany (§ 17 Ustawy budowlanej) i w razie potrzeby za pośrednictwem Ministerstwa Spraw Zagranicznych

rozpocząć transgraniczne konsultacje.

Niemiecki Kodeks budowlany wymaga wyraźnie, oprócz dopuszczenia do udziału opinii publicznej oraz organów i innych podmiotów odpowiedzialnych za interesy publiczne (§§ 3, 4 BauGB), dopasowania planów przeznaczenia gruntów miejskich gmin sąsiednich (§ 2 ustęp 2 BauGB). Transgraniczny udział państwa sąsiedniego nie jest jednakże wyraźnie wymieniony. Wobec faktu, że wszystkie państwa sąsiednie Republiki Federalnej Niemiec (oprócz Szwajcarii) należą teraz do Unii Europejskiej Gerd Schmidt-Eichstaedt (Städtebaurecht: Einführung und Handbuch, Stuttgart 2005 r.) dochodzi jednak do wniosku, iż jest to niemal oczywiste, „że także wszystkie sąsiednie gminy zagraniczne i tamtejsze, tym dotknięte podmioty odpowiedzialne za interesy publiczne należy poinformować według zasad formalnej wzajemności i materialnej równoważności. Formalna wzajemność oznacza, że niemiecki ustawodawca oczekuje wzajemnego informowania się;

Herkulesbrunnen und Marstall in Zittau • Herkulesova kašna s budovou staré solnice, maštale a zbrojnice v Žitavě • Fontanna Herkulesa i budynek Marstall (dawna komora solna, później stajnia) w Zittau

materialna równoważność oznacza, że także jakość informacji powinna być w kwestiach istotnych równorzędna". To właśnie znajdowało się w centrum projektu KOREG. „Na podstawie wzajemnie przekazywanych informacji dopuszcza się także konsultacje (tzn. rozmowy); w celu nawiązania kontaktów nie jest (już) konieczna, w każdym razie po stronie niemieckiej, droga okrężna, którą byłoby włączenie Ministerstwa Spraw Zagranicznych". Jeśli więc gminy w niemiecko-czeskim obszarze przygranicznym brały dotychczas udział we wzajemnym sporządzaniu planów, to częściowo przyczyną tego jest zachowywanie bezpieczeństwa prawnego, jednak szczególnie też wola dobrej współpracy sąsiedzkiej.

Poprzednie wywody czynią wyraźnym to, iż transgraniczne dopasowywanie planów między Niemcami a Republiką Czeską jest nie zawsze jednoznacznie uregulowane i często odbywa się na bazie dobrowolności. Dlatego na szczeblu narodowo-państwowym istnieje od roku 2006 pomiędzy ministerstwami grupa robocza d/s zagospodarowania przestrzennego między Niemcami a Republiką Czeską. Spotkała się ona dotychczas raz na posiedzeniu konstytutywnym. Na szczeblu landów w roku 2005, w celu dopasowania planowania landowego i regionalnego, została stworzona Czesko-Saksońska Grupa Robocza Zagospodarowanie Przestrzenne, która od tamtej pory obradowała dwa razy.

INFORMATIONEN ÜBER RÄUMLICHE PLANUNGSDOKUMENTE IM NACHBARSTAAT

INFORMACE O ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍCH DOKUMENTECH V SOUSEDNÍ ZEMI INFORMACJE O DOKUMENTACH PRZESTRZENNEGO PLANOWANIA W PAŃSTWIE SĄSIEDNIM

Im Freistaat Sachsen wird von den drei Regierungsbezirken das Digitale Raumordnungskataster (DIGROK) als Kern eines Raumplanungsinformationssystems geführt. Hier werden landesweit flächendeckend raumbedeutsame Planungen und Maßnahmen eingetragen. Dieses ist zurzeit nur an einem Computer-Arbeitsplatz in den drei Regierungspräsidien einzusehen. Allerdings wird im Freistaat Sachsen bereits an der Veröffentlichung eines Digitalen Raumplanungsinformationssystems (RAPIS) gearbeitet. Dieses Projekt verknüpft die verfügbaren kommunalen Flächennutzungsdaten mit Elementen des DIGROK. Es soll insbesondere den Behörden die Möglichkeit eröffnen, die

kommunal beabsichtigten städtebaulichen Entwicklungen und die sich aus den voraussehbaren Bedürfnissen der Städte und Gemeinden ergebenden Notwendigkeiten an die Veränderungen der Art der Bodennutzung zu erkennen. RAPIS ersetzt nicht den verbindlichen analogen Flächennutzungsplan, da dieser weit mehr Informationen, in Form von nachrichtlichen Übernahmen anderer Sachverhalte und textlicher Erläuterungen, enthält. Das Projekt ist jedoch darauf ausgerichtet, eine erste grobe Standortbewertung vornehmen zu können, um frühzeitig Planungskonflikte mit anderen raumbedeutsamen Vorhaben und Maßnahmen zu erkennen bzw. diese vermeiden zu können.

Ve Spolkové zemi Sasko je třemi vládními prezídií, jako jádro informačního systému prostorového plánování, veden digitální katastr (DIGROK). Do něj jsou zapisovány celoplošně významné plány a opatření. Náhled je v současné době možný pouze na jednom počítačovém pracovišti na třech vládních prezídiích. Ve Svobodném státě Sasko se však pracuje na zveřejnění digitálního systému prostorového plánování (RAPIS). Tento projekt propojuje disponibilní komunální data o využití ploch s prvky digitálního katastru DIGROK. Především obcím se tak má otevřít možnost rozeznat urbanistický vývoj,

zamýšlený na nekomunální úrovni, a předpokládané požadavky na nutné změny ve využití ploch vyplývající z předpokládaných potřeb měst a obcí. RAPIS nenahrazuje závazný analogový územní plán obce, jelikož tento obsahuje daleko více informací ve formě převzatých obsahů a textových komentářů. Projekt je však zaměřen na to, aby bylo možno provést první hrubé vyhodnocení lokality za účelem včasného rozeznání plánovacích konfliktů s ostatními územně významnými záměry a opatřeními, případně k tomu, aby jim bylo možno zamezit.

W Republice Saksońskiej wszystkie trzy okręgi regencyjne prowadzą Cyfrowy Kataster Zagospodarowania Przestrzennego (DIGROK), jako punkt centralny systemu informacyjnego o zagospodarowaniu przestrzennym. Wpisuje się tu, obejmując teren całego landu, znaczące przestrzennie planowania i kroki. Zająrzeć można do tego obecnie tylko na komputerowym stanowisku pracy we wszystkich

trzech prezydiach okręgów regencyjnych. W Republice Saksońskiej pracuje się już jednak nad opublikowaniem Cyfrowego Systemu Informacyjnego o Zagospodarowaniu Przestrzennym (RAPIS). Projekt ten łączy będące do dyspozycji komunalne dane dotyczące użytkowania powierzchni terenów z elementami katastru DIGROK. Ma on, w szczególności przed urzędami, otworzyć możliwość rozpoznawania zamierzonych komunalnie rozwojów urbanistycznych oraz wynikających z przewidywalnych potrzeb miast i gmin konieczności zmian rodzaju użytkowania gruntów. RAPIS nie zastępuje wiążącego, analogowego planu użytkowania powierzchni terenów, ponieważ tenże zawiera o wiele więcej informacji, w formie przejmowania do celów informacyjnych innych stanów rzeczy i objaśnień tekstowych. Projekt ten jest jednakże tak ukierunkowany, by móc z grubsza przeprowadzić pierwszą ocenę danego miejsca, w celu wczesnego rozpoznania planistycznych konfliktów z innymi zamierzeniami i krokami o znaczeniu przestrzennym, względnie by móc ich uniknąć.

Am Jeschkensattel • V ještědském sedle • Przy Ještědskim Siodle

Das System ist noch im Aufbau und wurde zunächst als Pilotprojekt für den Regierungsbezirk Leipzig erarbeitet. Seit Dezember 2006 sind die Bauleitpläne und weitere Informationen für das gesamte Gebiet des Freistaates Sachsen auf der Internetseite des RP Leipzig verfügbar:

Systém se však teprve buduje a jako pilotní projekt byl vytvořen nejprve pro vládní okres Lipsko. Od prosince 2006 jsou na internetových stránkách vládního prezidia Lipsko k dispozici směrné stavební plány pro celé území Spolkové země Sasko:

System ten jest jeszcze w trakcie tworzenia i na razie opracowany został jako projekt pilotażowy dla Okręgu Regencyjnego Lipsk. Od grudnia 2006 r. plany dotyczące przeznaczenia gruntów miejskich oraz dalsze informacje dla całego obszaru Republiki Saksońskiej są dostępne na stronie internetowej Prezydium Okręgu Regencyjnego Lipsk:

 http://egov.rpl.sachsen.de/rapis_portal.html

Der Regionale Planungsverband Oberlausitz-Niederschlesien hält auf seiner Internetseite die aktuellen Dokumente der Raumordnung für die Planungsregion vor:

Regionální plánovací družení Horní Lužice-Dolní Slezsko udržuje na svých internetových stránkách aktuální dokumenty prostorového uspořádání pro plánovací region:

Regionalny Górnośląsko-Dolnośląski Związek Podmiotów Odpowiedzialnych za Planowanie i Przeprowadzenie Inwestycji zamieszcza na swojej stronie internetowej aktualne dokumenty dotyczące zagospodarowania przestrzennego dla objętego planowaniem regionu:

 <http://www.rpv-oberlausitz-niederschlesien.de>

In der Tschechischen Republik führt das Institut für Raumentwicklung in Brno im Auftrag des Ministeriums für Regionalentwicklung ein Internetportal zur Raumplanung, das Auskunft über die verbindlichen Gebietsplanungsdokumente in der Tschechischen Republik gibt und fortlaufend aktualisiert wird:

V České republice vede Ústav územního rozvoje v Brně z pověření Ministerstva pro místní rozvoj internetový portál k územnímu rozvoji, poskytující informace o závazných územně plánovacích dokumentech České republiky, který je průběžně aktualizován:

W Republice Czeskiej Instytut Rozwoju Przestrzennego w Brnie prowadzi na zlecenie Ministerstwa d/s Rozwoju Regionalnego portal internetowy dotyczący planowania przestrzennego, który udziela informacji o wiążących dokumentach planowania obszarów w Republice Czeskiej oraz jest na bieżąco aktualizowany:

 <http://portal.uur.cz>

Zudem sind auf den Internetseiten der Regionalämter interaktive Karten zu unterschiedlichen Themen im Maßstab 1:25.000 einzusehen, wie zum Beispiel beim Ústecký kraj:

Kromě toho jsou na internetových stránkách regionálních úřadů k nahlédnutí interaktivní mapy k různým tématům v měřítku 1:25.000, jako tomu je například v Ústeckém kraji:

Poza tym na stronach internetowych urzędów regionalnych są do wglądu mapy interaktywne w skali 1:25.000, dotyczące różnych tematów, jak na przykład w regionie Ústecký kraj:

☞ <http://mapy.kr-ustecky.cz>

Auch Gemeinden halten ihre Gebietspläne oftmals auf ihren offiziellen Internetseiten vor, wie z. B. die Stadt Rumburk:

Rovněž obce často zveřejňují své územní plány na oficiálních internetových stránkách, jako například město Rumburk:

Również gminy zamieszczają często plany obszarów na swoich oficjalnych stronach internetowych, jak np. miasto Rumburk:

☞ <http://www.rumburk.cz/index.php?vyhlaska=14>

**EMPFEHLUNGEN FÜR DIE ZUKÜNFTIGE KOORDINIERUNG
DER FLÄCHENNUTZUNGSPLANUNG
IM DEUTSCH-TSCHECHISCHEN GRENZRAUM
DOPORUČENÍ PRO BUDOUCÍ KOORDINACI ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ
V ČESKO-NĚMECKÉM POHRANIČÍ
ZALECENIA DLA PRZYSZŁEJ KOORDYNACJI PLANOWANIA UŻYTKOWANIA
TERENÓW W NIEMIECKO-CZESKIM OBSZARZE PRZYGRANICZNYM**

 Grenzüberschreitende Zusammenarbeit im deutsch-tschechischen Grenzraum ist keineswegs einfach. Einerseits hat die Kooperation und Kommunikation weitgehend freiwilligen Charakter und bindet zusätzlich Ressourcen in den kooperierenden Behörden. Andererseits steigt der Bedarf an grenzüberschreitender Koordination der räumlichen Planung. Das Projekt KOREG bedeutete für alle Beteiligten eine außerordentliche Anstrengung. Die grenzüberschreitenden Aktivitäten der Gemeinden erfolgen neben dem Alltagsgeschäft und der Erfüllung von Pflichtaufgaben. Sie werden aber als

sehr wichtig eingeschätzt, so dass hier aller Mehrbelastungen zum Trotz weiterhin ein großes Interesse an der Kooperation mit den Nachbarn besteht.

Daher bedarf es zur Unterstützung der im Projekt erfolgten Zusammenarbeit weiterer Vorhaben zur grenzüberschreitenden Abstimmung der gemeindlichen Flächennutzungsplanung und der überörtlichen Regionalplanung in der Zukunft. Vor allem aber kommt es auf die Einbindung solcher Projekte in bereits bestehende kontinuierliche Kooperationen zwischen den Grenzgemeinden an. Bei der Gestaltung und dem Management zukünftiger Projekte

können die folgenden Ausführungen als Handlungsempfehlungen dienen.

Bei zukünftigen Projekten im deutsch-tschechischen Grenzraum sind übersichtlichere Projektträgerschaften anzustreben. In der neuen Förderperiode ab 2007 wird im neuen Ziel 3-Programm Sachsen-Tschechien (Nachfolgeprogramm des INTERREG III A-Programms Sachsen-Tschechien) das Lead-Partner-Prinzip eingeführt. Das heißt, dass ein Projektpartner die Projektleitung für alle Projektpartner in allen beteiligten Ländern übernehmen muss, einschließlich Abrechnungen, Berichterstattungen und Weiterleitung der Fördermittel.

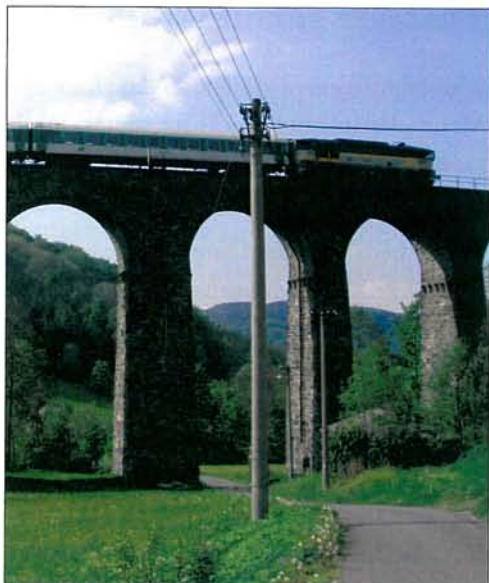
Professionell gedolmetschte Veranstaltungen stellen eine geeignete Kommunikationsplattform zum fachlichen Austausch der beteiligten Experten dar.

Besonderes Augenmerk muss bei der Gestaltung und dem Management grenzüberschreitender Abstimmungsprozesse auf die Zusammensetzung der beteiligten Ak-

teure gelegt werden. Wichtig ist hierbei insbesondere, Kontinuität und eine ausgewogene Beteiligung der Akteure aus den kooperierenden Behörden und Ländern sicherzustellen. Dies gilt insbesondere für Grenzgemeinden, die nur unter Teilnahme ihrer Nachbargemeinde die für sie wichtigen Themen behandeln kann. In solchen Fällen kann es sinnvoll sein, zentrale Akteure gesondert anzusprechen und für die Teilnahme zu gewinnen. Zur Kontinuität der Akteure genügt es nicht, dass beispielsweise immer eine Gemeinde kontinuierlich vertreten ist, aber immer durch einen anderen Vertreter. Wichtig für den grenzüberschreitenden Vertrauensaufbau ist neben der zeitlichen auch eine persönliche Kontinuität.

Das Internet gewinnt für den Informationsaustausch auch zwischen den Grenzgemeinden an Bedeutung. So liegen digitale Raumplanungsinformationssysteme sowohl in Sachsen als auch in der Tschechischen Republik vor, auf die in Zukunft zurückgegriffen werden kann.

Aufgrund der Langfristigkeit der Plandokumente sowie der weiterhin fehlenden rechtlichen Rahmenbedingungen für gemeinsame Planungen wird die grenzüberschreitende Abstimmung der Flächennutzungs- und Regionalplanung zumindest mittelfristig Gegenstand informeller Kommunikationsprozesse bleiben. Langfristig ist eine formell koordinierte oder gar gemeinsame grenzüberschreitende Flächennutzungsplanung denkbar. Bis dies möglich ist, können gemeinsame informelle Entwicklungspläne und -strategien hilfreich sein, die ebenfalls zu einer besser koordinierten Raumentwicklung im deutsch-tschechischen Grenzraum beitragen können. Dabei sind nicht nur die

Eisenbahnviadukt in Kristofgrund • Železniční viadukt v Kryštofově Údolí • Wiadukt kolejowy w m. Kryštovo Údolí

entstehenden Dokumente von Bedeutung, sondern auch die Abstimmungsprozesse während der Strategieentwicklung.

Erfahrungen mit solchen grenzüberschreitenden Entwicklungsplänen liegen im deutsch-tschechisch-polnischen Grenzraum vor. Positive Beispiele sind

- der Gemeinsame Entwicklungsplan für den Städteverbund Kleines Dreieck Zittau-Bogatynia-Hrádek nad Nisou (REGIOPLAN 2005) sowie

- die Gemeinsame Entwicklungsstrategie Europastadt Zgorzelec/Görlitz (Stadt Zgorzelec; Public Profits 2006).

Beide Dokumente dienen als Richtschnur für zukünftige Entscheidungen und sollen gemeinsame, grenzüberschreitend sinnvolle Entwicklungen unterstützen und Fehlentwicklungen bereits im Vorfeld vermeiden.

 Přeshraniční spolupráce v česko-německém pohraničí není v žádném případě jednoduchá. Kooperace a komunikace má na jednu stranu výrazně dobrovolný charakter a váže dodatečné zdroje v kooperujících orgánech. Na druhé straně roste potřeba přeshraniční koordinace územního plánování. Projekt KOREG představoval pro všechny účastníky mimořádné vypětí. Přeshraniční aktivity obcí jsou realizovány vedle každodenních činností a plnění povinných úkolů. Jsou však

hodnoceny jako velmi důležité, takže i přes veškerou dodatečnou zátěž existuje další zájem na kooperaci se sousedy.

Z tohoto důvodu je do budoucna nutná podpora spolupráce, ke které v rámci projektu došlo, dalších záměrů v oblasti přeshraniční koordinace územních plánů měst a obcí a regionálního plánování. Především se však jedná o zapojení takovýchto projektů do již existující průběžné kooperace mezi pohraničními obcemi. Při utvá-

ření a managementu budoucích projektů mohou následující konstatování sloužit jako doporučení.

V případě budoucích projektů v česko-německém pohraničí je nutno vytvořit přehlednější nositelství projektů. V novém programovém období od roku 2007 bude v novém programu Cíl 3 Česko-Sasko (nástupce programu INTERREG III A Česko-Sasko) zaveden princip Hlavního příjemce (Lead Partner). To znamená, že jeden z partnerů projektu musí převzít řízení projektu pro všechny partnery projektu ve všech zúčastněných zemích včetně vyúčtování, zpracování zpráv a předávání finančních prostředků.

Profesionálně tlumočené akce představují vhodnou komunikační platformu pro odbornou výměnu zúčastněných expertů.

Zvláštní pozornost musí být při přípravě a managementu přeshraničních koordinačních procesů věnována složení zúčastněných aktérů. Přitom je především důležité zajistit kontinuitu a vyváženou účast aktérů z kooperujících orgánů a zemí. To platí především pro příhraniční obce, které mohou pro ně důležitá témata projednávat pouze za účasti své sousední obce. V takovýchto případech může být smysluplné samostatně oslovit a získat k účasti ústřední aktéry. Pro zajištění kontinuity aktérů nestačí, aby byla například stále zastoupena jedna obec, ale pokaždé jiným zástupcem. Důležité pro přeshraniční budování důvěry je kromě časové i osobní kontinuita.

Internet získává pro výměnu informací mezi pohraničními obcemi na významu. K dispozici jsou jak v České republice, tak i v Sasku digitální informační systémy pro územní plánování, které lze do budoucna využít.

Fischereigrenzstein in Hartau • Starý hraniční kámen rybářského revíru • Kamień graniczny terenu objętego prawem do rybołówstwa w Hartau

Z důvodů dlouhodobého charakteru plánovacích dokumentů a nadále chybějících rámcových legislativních podmínek pro společné plánování bude přeshraniční koordinace územního a prostorového plánování minimálně ve střednědobém výhledu předmětem informačních komunikačních procesů. V dlouhodobé perspektivě je formálně koordinované či společné přeshraniční územní plánování myslitelné. Než bude toto možné, mohou společné informační rozvojové plány a strategie přispět k lepšímu koordinovanému územnímu rozvoji v česko-německém pohraničí. Významné přitom nejsou pouze vznikající dokumenty, ale i procesy koordinace během vývoje strategie.

Zkušenosti s takovými přeshraničními rozvojovými plány jsou k dispozici v česko-německo-polském pohraničí. Pozitivními příklady jsou:

- Společný rozvojový plán pro Sdružení měst Malé Trojzemí Bogatynia-Hrádek nad Nisou-Žitava (REGIOPLAN 2005) a
- Společná rozvojová strategie Evropského města Zgorzelec/Görlitz (město Zgorzelec, Public Profits 2006).

Transgraniczna współpraca na niemiecko-czeskim obszarze przygranicznym nie jest w żadnym razie łatwa. Z jednej strony kooperacja i komunikacja mają w dużej mierze charakter dobrowolny i wiążą dodatkowo zasoby w kooperujących organach, z drugiej strony rośnie potrzeba transgranicznej koordynacji przestrzennego planowania. Projekt KOREG oznaczał dla wszystkich uczestników nadzwyczajny wysiłek. Transgraniczna aktywność gmin ma miejsce obok zwykłych zajęć i wypełniania obowiązków. Oceniana jest ona jednak jako bardzo ważna, tak, że na przekór wszystkim dodatkowym obciążeniom istnieje tutaj nadal duże zainteresowanie kooperacją.

Dlatego by wspierać współpracę, która miała miejsce w ramach projektu, potrzebne są dalsze zamysły dotyczące transgranicznego dopasowywania w przyszłości gminnych planowań użytkowania powierzchni terenów i ponadmiejscowego planowania regionalnego. Przede wszystkim zależy to jednak od włączania takich projektów do już istniejących ciągłych kooperacji między gminami przygranicznymi. Podczas kształtowania i zarządzania przyszłymi projekta-

Oba dokumenty służy jako jakási směrná linie pro budoucí rozhodování a mají podporovat smysluplný rozvoj a předem zamezit chybnému vývoji.

mi następujące wywody mogą służyć jako zalecenia postępowania.

W przypadku przyszłych projektów na niemiecko-czeskim obszarze przygranicznym należy dążyć do bardziej przejrzystych struktur dotyczących odpowiedzialności jako podmiot. W nowym okresie popierania od 2007 r. w nowym programie Cel 3 Saksonia-Czechy (program następujący po programie INTERREG III A Saksonia-Czechy) zostanie wprowadzona Zasada Partnera Wiodącego (Lead Partner). To znaczy, że jeden z partnerów projektu musi przejąć kierowanie projektem dla wszystkich partnerów projektu we wszystkich krajach uczestniczących, łącznie z rozrachunkami, ze składaniem sprawozdań i skierowywaniem środków na popieranie.

Profesjonalne tłumaczenia podczas imprez stanowią odpowiednią platformę komunikacyjną dla fachowej wymiany wśród uczestniczących w nich ekspertów.

Podczas kształtowania i zarządzania transgranicznymi procesami dopasowywania, szczególna uwaga musi zostać poświęcona doborowi podmiotów współuczestniczą-

Panoramablick vom Jeschken • Výhled z Ještědu • Widok panoramiczny z Ještědu

Basilika des Hl. Laurentius und der Hl. Zdislava in (Deutsch-)Gabel • Bazilika Sv. Vavřince a Sv. Zdislavi v Jablonném v Podještědí • Bazylika pod wezwaniem św. Wawrzynca i św. Zdzisławy w m. Jablonné v Podještědí

cych. W szczególności ważne jest tutaj, by zapewnić ciągłość i wyrównany udział podmiotów współuczestniczących z kooperujących organów i krajów. W szczególności dotyczy to gmin przygranicznych, które tylko przy udziale ich gmin sąsiednich mogą zająć się ważnymi dla nich tematami. W takich przypadkach może być sensownym oddzielne zwracanie się do odgrywających centralną rolę podmiotów współuczestniczących i pozyskiwanie ich. Aby utrzymać ciągłość relacji między podmiotami współuczestniczącymi nie wystarcza, że przykładowo jakaś gmina jest wprowadzanie zawsze i nieprzerwanie reprezentowana, lecz zawsze przez innego przedstawiciela. Dla transgranicznej budowy zaufania ważna jest poza czasową także ciągłość osobowa.

Internet zyskuje na znaczeniu dla wymiany informacji także pomiędzy gminami przygranicznymi. Tak więc zarówno w Saksonii jak i w Republice Czeskiej istnieją cyfrowe systemy informacyjne o zagospodarowaniu przestrzennym, do których będzie się można w przyszłości odwoływać.

Z powodu długoterminowości dokumentów planistycznych a także nadal brakujących prawnych warunków ramowych dla wspólnych planowań, transgraniczne dopasowywanie planowania użytkowania powierzchni terenów oraz planowania regionalnego pozostanie, a przynajmniej średnioterminowo, przedmiotem nieformalnych procesów komunikacyjnych. Docelowo wyobrażalne jest formalnie skoordynowane lub nawet wspólne, transgraniczne planowanie użytkowania powierzchni terenów. Do czasu, aż będzie to możliwym, mogą być pomocne wspólne, nieformalne plany i strategie rozwoju, które również mogą się przyczyniać do lepiej skoordynowanego rozwoju przestrzennego w niemiecko-czeskim obszarze przygranicznym. Znaczenie mają tutaj nie tylko powstające dokumenty lecz także procesy dopasowywania podczas rozwijania strategii.

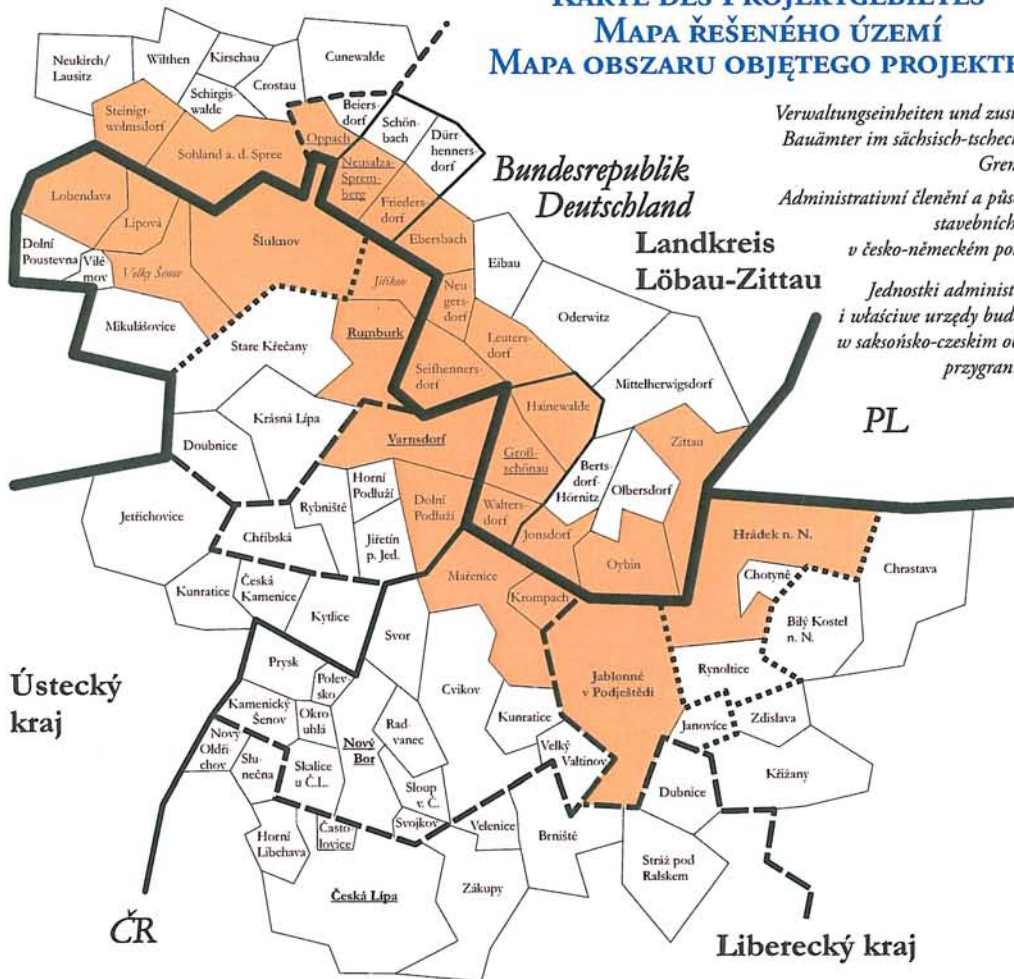
Niemiecko-czesko-polski obszar przygraniczny ma doświadczenia związane z takimi transgranicznymi planami rozwoju. Pozytywne przykłady to:

- Wspólny Plan Rozwoju dla Związku Miast Mały Trójkąt Zittau-Bogatynia-Hrádek nad Nisou (REGIOPLAN 2005) oraz
- Wspólna Strategia Rozwoju Europa-Miasta Zgorzelec/Görlitz (miasto Zgorzelec; Public Profits 2006).

Oba dokumenty służą za wskazówkę dla przyszłych decyzji i mają wspierać wspólne, sensowne pod względem transgranicznym, rozwoju oraz już na przedpolu zapobiegać rozwojom wadliwym.

Landkreis Bautzen

KARTE DES PROJEKTGEBIETES MAPA ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ MAPA OBSZARU OBJĘTEGO PROJEKTEM

Verwaltungseinheiten und zuständige
Bauämter im sächsisch-tschechischen
Grenzraum

Administrativní členění a působnosti
stavebních úřadů
v česko-německém pohraničí

Jednostki administracyjne
i właściwe urzędy budowlane
w saksońsko-czeskim obszarze
przygranicznym

PL

Ústecký
kraj

ČR

Liberecký kraj

Legende

- Staatsgrenze
- Gemeindegrenze
- Olbersdorf Name der Gemeinde/Stadt
- Gemeinde im Projektgebiet KOREG

in der Bundesrepublik Deutschland:

- Landkreisgrenze
- Grenze der Verwaltungsgemeinschaft
- Großschönau Sitz der Verwaltungsgemeinschaft

in der Tschechischen Republik:

- Regionsgrenze
- Grenze der Gemeinde mit erweiterten Zuständigkeiten (III. Stufe)
- Rumburk Sitz der Gemeinde mit erweiterten Zuständigkeiten
- Grenze der Gemeinde mit beauftragtem Gemeindeamt (II. Stufe)
- Šluknov Sitz der Gemeinde mit beauftragtem Gemeindeamt
- Jirkov Gemeinde der I. Stufe mit Bauamt

Legenda

- Statní hranice
- Hranice obcí
- Název obce/města
- Obce řešeného území KOREG

Německo:

- Hranice okresu
- Hranice správních společenství
- Sídlo správních společenství

Česká republika:

- Hranice kraje
- Hranice obce s rozšířenou působností (III. stupeň)
- Sídlo obce s rozšířenou působností
- Hranice obce s pověřeným obecním úřadem (II. stupeň)
- Sídlo obce s pověřeným obecním úřadem
- Obec I. stupně se stavebním úřadem

Legenda

- Granica państwa
- Granica gminy
- Nazwa gminy/miasta
- Gmina obszaru objętego projektem KOREG

w Republice Federalnej Niemiec:

- Granica powiatu ziemskiego
- Granica wspólnoty administracyjnej
- Siedziba wspólnoty administracyjnej

w Republice Czeskiej:

- Granica regionu
- Granica gminy z rozszerzonymi zakresami właściwości (III stopień)
- Siedziba gminy z rozszerzonymi zakresami właściwości
- Granica gminy z ustanowionym urzędem gminy (II stopień)
- Siedziba gminy z ustanowionym urzędem gminy
- Gmina stopnia I z urzędem budowlanym

PROJEKTPARTNER / PARTNER PROJEKTU / PARTNERZY PROJEKTU

Kommunalgemeinschaft
Euroregion Neisse-Nisa-Nysa
Rathenaustraße 18 a
02763 Zittau
☎ 03583 / 5750 0
☎ 03583 / 512 517
www.euroregion-neisse-nisa-nysa.org

Regionaler Planungsverband
Oberlausitz-Niederschlesien
Käthe-Kollwitz-Straße 17, Haus 3
02625 Bautzen
☎ 03591 / 273 240
☎ 03591 / 273 282
www.rpv-oberlausitz-niederschlesien.de

Kreisentwicklungsgesellschaft
Löbau-Zittau mbH (KEGL)
Bahnhofstraße 30
02763 Zittau
☎ 03583 / 516 664
☎ 03583 / 516 676
www.kegl.de

Diese Publikation wurde realisiert mit Mitteln der Gemeinschaftsinitiative INTERREG III A.
Tato studie byla realizována z prostředků Iniciativy Společenství INTERREG III A.
Ta publikacja została zrealizowana ze środków Inicjatywy Wspólnotowej INTERREG III A.